

MATERIÁLY
XII MEZINÁRODNÍ VĚDECKO - PRAKTICKÁ
KONFERENCE

**«VĚDA A TECHNOLOGIE:
KROK DO BUDOUCNOSTI - 2016»**

22 - 28 února 2016 roku

**Díl 11
Filologické vědy**

Praha
Publishing House «Education and Science» s.r.o
2016

OBSAH

FILOLOGICKÉ VĚDY

METODIKA VYUČOVÁNÍ JAZYKU A LITERATURY

Городецка Н.Г., Городецкий И.М. Foreign language teaching technology	3
Лысова А.И., Батухтин И.Ю. Формирование познавательного интереса у учащихся при изучении филологических дисциплин	5

RÉTORIKA A STYLISTIKA

Соляник В.І. Стилiстичні особливості відображення концепту «Людина» в мовній картині світу Ф.С.Фіцджеральда	7
Сейсембай Г.А., Бекмаханбет И. XIX ғасырдағы қазақ поэзиясы тілінің мағыналық сипаты	10

PROBLÉMU VÝZKUMY JAZYKU

Кульбаева М.М., Маканова Ж. Педагогикалық технология: модульдік оқыту технологиясы тиімділігі	13
Макешова Ж.М., Тапасва А.Қ. Қазақ тілін оқытуда интербелсенді әдістерді пайдаланудың артықшылықтары	17
Калашова А.С., Абрамова Н.Г. Имя собственное: исторический и современный аспекты изучения	20
Amirova O., Duinamalieva E. Onomasiological approach of language research in investigation of linguistic concepts	26
Присяжнюк О.М. К вопросу структурирования идеографического словаря ...	29
Михайлов В.Ю. Когнитивные факторы языковых кодов экстремизма	31
Абдрашева А.Қ., Қанапина Б.Т., Алиқпарова А. Мәңгілік ел ұлттық идеясы халқымыздың ұлы мұраты	34
Қырықбаева Ж.М., Ныязбекова К.С. Ахмет Байтұрсынов – қазақ терминтану жүйесінің негізін салушы	36
Есмуратова Г.Ж. Кәсіби күзіретті маман даярлаудың МАҢЫЗЫ – білім беру жүйесінің сапасын арттыру	41

METODY A POSTUPY KONTROLY ÚROVNĚ ZKOUMÁNÍ ZAHRAŇIČNÍM JAZYKEM

Чигао И.А., Хатхе А.А., Тешева М.М. Выражение процессоколичества и функции глагола и наречия в его передаче в современном английском языке	45
--	----

FILOLOGICKÉ VĚDY

METODIKA VYUČOVÁNÍ JAZYKU A LITERATURY

К.п.н., Городецка Н.Г. , к.т.н. Городецкий И.М.

Львівський національний аграрний університет

FOREIGN LANGUAGE TEACHING TECHNOLOGY

Будь-яка технологія навчання має свої педагогічні особливості, які відрізняють її від інших навчальних технологій. Деякі з них є провідними, без них навчальна технологія втрачає свою сутність, перестає бути сама собою. В основі навчального процесу лежать вихідні положення (принципи), згідно з якими визначаються організаційні форми, прийоми та методи навчання, у даному разі – іноземних мов у немовному вищому навчальному закладі. Дидактичні принципи поділяються на дві основні групи: загальні та специфічні. До першої групи відносяться ті, що стосуються навчального процесу загалом: принципи доступності наочності, зв'язку теорії з практикою, професійної спрямованості, науковості. А також принципи, які тісно пов'язані з навчальною діяльністю студентів активності та самостійності, систематичності та послідовності навчання, ступеня засвоєння знань, поєднання навчальної діяльності з наукою.

Специфічні принципи є визначальними у тій чи іншій технології навчання, бо вони дають змогу виділити технологію з поміж інших та, досить часто, формують її назву. Кредитно – модульна технологія навчання увібрала в себе два дидактичні поняття кредиту і модуля, які значно виливаються на формування цілісного засвоєння знань з іноземної мови, а також спонукають підпорядкувати інші навчальні компоненти (форми, прийоми, методи, засоби тощо) своїм вимогам. Специфічними принципами кредитно – модульної технології навчання є: принципи гуманізації та гуманітаризації, кредитності, модульності, індивідуалізації, диференціації, інтеграції.

Сучасний стан розвитку України, орієнтація на Європу і західні цінності переконливо свідчать, що запровадження принципів Булонської декларації неможливе без володіння іноземною мовою, поглиблення розмовних навичок, знань фахової лексики тощо, які студенти здобувають на кафедрі іноземних мов.

Першим етапом при запровадженні системи кредитів була розробка структурно-логічних схем підготовки фахівців, розробка робочих програм, згідно яких навчальний процес формується на базі залікових кредитів.

Завданням вивчення іноземної мови на першому курсі є ознайомлення студентів з загальною сільськогосподарською термінологією та основними граматичними одиницями, без яких не може відбуватися спілкування іноземною мовою. Відбувається систематизація набутих знань з граматики та розвиток навичок усного мовлення з використанням нової сільськогосподарської лексики.

... His farther, who was self-controlled,
 Bade all the children round attend
 To Jim's miserable end,
 And always keep a-hold of Nurse
 For fear of finding something worse.
 Попросив усіх дітей навколо
 і порадив їм завжди триматись нянечок,
 щоб не сталось чогось гіршого, ніж те,
 що сталось з його сином.

У вірші *Jack and his Pony, Tom* (from «New Cautionary Tales») X. Belloc написав наступне:

*Jack had a little pony – Tom;
 He frequently would take it from the stable where he used to stand
 And give it sugar at his hand.
 He also gave it oats and hay
 And carrots twenty times a day.*

Джек мав маленького поні – Тома, і давав йому цукор з руки, і давав моркву 20 раз на день.

Далі в семи реченнях перераховуються продукти харчування, які з'їдав поні *And all in such a quantity As ruined his digestion wholly... and pony swelled and swelled, and swelled... until its stomach touched the floor-* різні види продуктів перераховуються у такій надмірній кількості, що поні все більше і більше опухає так, що шлунок торкається підлоги, і починаються муки від перегодування. Це триває до того часу, поки вимучена, знесилена тварина, падає мертвою на підлогу. До цього часу Джек сльози лив, молився богу, та поні нічого не допомогло, а коли улюбленець Джека так і не став на ноги, винуватець його загибелі так розлютився, що з усієї сили вдарив ногою бідолашну тварину в бік.

При читанні цього вірша привертає до себе увагу повторення анафоричного сполучника *And* при переліку великої кількості різноманітних харчів, які призвели до страждань та загибелі тварини. Так, як сполучник *And* є омонімічним іменнику *End*, зазначений сполучник ніби віщує та передбачає неминучий кінець раніше описаного переїдання.

Мораль: у сильного завжди безсильний винен.

А ось приклад зовсім іншого вірша *Tom and his pony, Jack*

*Tom had a little pony, Jack:
 He vaulted lightly on his back
 And galloped off for miles and miles,
 A-leaping hedges, gates and stiles...
 He rode like this for several days,
 Until the pony, feeling tired, Collapsed,
 looked heavenward and expired.*

У Тома був маленький поні Джек, і

RÉTORIKA A STYLISTIKA

Соляник В.І.

доцент,

Харківський національний педагогічний університет імені Г.С.Сковороди

СТИЛІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ВІДОБРАЖЕННЯ КОНЦЕПТУ «ЛЮДИНА» В МОВНІЙ КАРТИНІ СВІТУ Ф. С. ФІЦДЖЕРАЛЬДА

В сучасній лінгвістиці концепти розглядаються щодо їх динаміки в ідіос-тилі письменника та способів вербалізації в художньому творі. Особлива увага вчених приділяється дослідженню смислової структури концептів, яка виявляється через аналіз мовних засобів її репрезентації [1, 2, 4].

Питанням створення портретної характеристики та її впливом на художній твір у цілому цікавилися літературознавці, лінгвісти та психологи. Літературознавці виділили різні типи портрета та визначили його місце у літературному творі; мовознавці досліджували окремі засоби та стилі, що використовувалися при створенні художнього портрета; психологи вивчали його вплив на уяву читача. Невирішеним залишилося питання взаємодії різних стилістичних засобів, яка і створює індивідуальну для кожного письменника манеру відображення певних концептів через образні характеристики персонажів їхніх творів.

Матеріалом даного дослідження було обрано наступні твори Ф. С. Фіцджеральда: «*Tender Is the Night*», «*The Rich Boy*», «*The Diamond as big as Ritz*», «*First Blood*», «*Boil some water – lots of it*», «*The Swimmers*», «*Heart in boots*», «*The Bridal Party*», «*A night at the fair*», «*The Ice Palace*», «*Babylon Revisited*», «*Two Old-Timers*», «*Dearly Beloved*», «*Ten years in the Advertising Business*», «*Family in the Wind*», «*The Fiend*», «*News of Paris – fifteen years ago*» [5].

У творах цього американського письменника портретні характеристики з'являються досить часто як у вигляді окремих штрихів, що характеризують людину, так і детальні описи головних чи другорядних персонажів. Стилю письменника властиве нагромадження стилістичних засобів, які при взаємодії створюють потужний ефект неповторності. Виділивши окрему рису зовнішності, Фіцджеральд обіграє її, використовуючи щоразу нові засоби, будує незвичні асоціації, створює враження взаємопроникненості зовнішніх рис та внутрішнього світу.

Найчастіше Ф. С. Фіцджеральд застосовує епітет – образне означення, влучну характеристику особи, предмета або явища, яка підкреслює їх суттєву ознаку та дає ідейно-емоційну оцінку, та його «гібриди», які, як відомо, утворюються при перетині окремих полів тропіки (іронічний, оксюморонний, компаративний, метонімічний, лютотний / гіперболічний, метафоричний епітет) [3, с.399-409].

При створенні портретних характеристик будь-який автор намагається висловити своє ставлення до героїв взагалі чи у певній життєвій ситуації. Без стилістичних засобів такі описи були б сухими та невразними. Кожен письменник має власну манеру створення портрета. Ф. С. Фіцджеральду властивий точний підбір слів, який не залишає сумнівів щодо його ставлення до того чи іншого героя. Наприклад, у романі «*Tender Is the Night*» він по-різному змальовує образ Розмарі. Спочатку письменник милується квітучою юністю дівчини:

One's eye moved on quickly to her daughter, who had magic in her pink palms and her cheeks lit to a lovely flame, like the thrilling flush of the children after their cold baths in the evening. Her fine forehead sloped gently up to where her hair, bordering it like an armorial shield, burst into lovelocks and waves and curlicues of ash, blonde and gold. Her eyes were bright, big, clear, wet, and shining, the color of her cheeks was real, breaking close from the surface to the strong young pump of her heart. Her body hovered delicately on the last edge of childhood – she was almost eighteen, nearly complete, but the dew was still on her [5, с.328].

Ф. С. Фіцджеральд застосовує епітети та метафори, яка свідчать про красу і юність, яка «світиться». Зовнішність Розмарі порівнюється з рососою, полум'ям та хвилями.

Та навпаки, коли автор засуджує вчинок Розмарі, він описує його з іронією та зневагою:

Her hair was not curly, and now it lay in lank lifeless blocks on both sides of her suddenly pale face. It was ugly as sin – she had known it would be ugly as sin. Her face's chief charm had been a Madonna – like simplicity. Now it was gone and she was well, frightfully mediocre – not stagy; only ridiculous, like a Greenwich Villager who had left her spectacles at home [5, с.330].

Метафоричний епітет *lifeless blocks*, порівняння *ugly as sin, like a Greenwich Villager* та компаративний епітет *a Madonna-like simplicity* вказують на зневагу та неприязнь.

Крім вищезазначеного, при описі зовнішності дуже виразно звучать порівняння, ефект яких підсилюється повтором:

There was a trio of women sitting on the bench. They were all tall and slender, and as they talked their heads waved gracefully about above dark tailored suits, rather like long-stemmed flowers and rather like cobras' hoods; and simultaneously the three cobra women noticed her; their long necks darted toward her and they fixed finely critical glances upon her [5, с.332].

У одному зі своїх оповідань «*Winter Dreams*» Ф. С. Фіцджеральд описує головну героїню декілька разів, кожного разу акцентуючи увагу на рисах, властивих її зовнішності:

The little girl who had done this was eleven – beautifully ugly as little girls are apt to be who are destined after a few years to be inexpressibly lovely and bring no end of misery to a great number of men. The spark however was perceptible. There was a general ungodliness in the way her lips twisted down at the corners when she smiled,

Розглянемо вірш з назвою *About John, Who lost a Fortune by Throwing Stones*

*John's rich uncle William adored the lad
whom he bequeathed the whole amount of what he had.
The years passed, the uncle became from the age,
and once, sitting in his arm-chair in the garden,
he sank into a dose and soon reposed.
But not for long this repose lasted,
a stone came whizzing through
the trees and caught him smartly in the eye.
He woke with an appalling cry... and
changed John's name for that of his devoted nurse.*

Багатий дядько Джона обожавав його і мав за сина, і все, чим володів, для небожа він заповів. З роками дядько постарів, знеслилися від віку, захворів, і ось одного разу, сидячи у кріслі свого саду, розслабився, але недовго бідолаха почивав, каміння з свистом полетіло з-за дерев, і влучило біднязі прямо в око; старий прокинувся, від болю дико закричав, і нянечку у сад позвав; вона папір і ручку принесла, і дядько Джона своїй єдиній вірній помічниці весь свій статок на її ім'я переписав.

Мораль тут бачиться одна: Нема потреби поспішати, тим більш, негідникам весь спадок свій заповідати.

Наступним було обрано вірш: *Jim, who Ran Away From His Nurse and was Eaten by a Lion*

*There was a Boy whose name was Jim;
His friends were very good to him.
... You know – at least you ought to know,
For I have often told you so –
That Children never are allowed
To leave their Nurses in a Crowd;
Now this was Jim's especial Foible,
He ran away when he was able,
And on this inauspicious day
He slipped his hand and ran away!
He hadn't gone a yard when – Bang!
With open Jaws, a Lion sprang,
and hungrily began to eat
The Boy: beginning at his feet.*

... Далі ми опустимо натуралістичний опис процесу пожирання втікача до того, як Лев досягнув голови хлопчика – невдахи, який від няньки утік та «з вогня у полум'я понав». В оригіналі по це сказано, що *Jim came to his miserable end* (він прийшов до жалюгідного кінця, а щоб з його друзями такого лиха не сталося,

To tear these beautiful thick pages!
 Your little hands were made to take
 The better things and leave the worse ones.
 They also may be used to shake
 The Massive Paws of Elder Persons.
 And when your prayers complete the day,
 Darling, your little tiny hands
 Were also made, I think, to pray
 For men that lose their fairy lands.

Дитя! Не розкидай книжок навколо,
 утримайся від нездорових задоволень,
 від звички всі малюнки з книжки виривати.

Дитя, невже ніколи ти не чуло,
 що ти нащадок всіх століть
 і дані тобі ручки не були створені для того,
 щоб вирізати всі малюнки цікавих книг ...

Насправді руки ці згодяться
 Багато добрих справ робити,
 щось прекрасне сотворити,
 когось гідно привітати,
 молитись Богу за всіх тих,
 хто збивсь з дороги.

Звертаючись до дітей, автор називає їх *Darling* (*дорогі*), апелює до їх духовності, про що свідчать слова *to pray* (*молитись*), *prayers* (*молитви*); книжки він називає *the chiefest treasure* (*найголовніший скарб*), а краса сторінок підкреслюється епітетом *beautiful pages*, нарешті, триразовий повтор слова *hands* передає ідею важливості рук у житті, у їх призначенні творити прекрасні, корисні речі, які переходять від покоління до покоління.

У вірші **GODOLPHIN HORNE** *who was cursed with the sin of pride, and became a boot-* black мова йде про:

*Godolphin Horne was Nobly Born;
 He held the Human Race in Scorn,
 ... The Lad was Deadly Proud!
 He never shook your Hand or Bowed,
 But merely smirked and nodded thus:
 How perfectly ridiculous! Alas!
 That such Affected Tricks Should flourish in a Child of Six!*
 (For such was Young Godolphin's Age)

... But years passed so now Godolphin is the boy who blacks the Boots at the Savoy.

Мораль: Той, хто у шість років жодному з дорослих не вклонився, на весь люд завжди з презирством дивився, ставши дорослим, до дна суспільства докотився.

and in the – Heaven help us! – in the almost passionate quality of her eyes. Vitality is born early in such women. It was utterly in evidence now, shining through her thin frame in a sort of glow. She wore a blue gingham dress, rimmed at throat and shoulders with a white edging that accentuated her tan. The quality of exaggeration, of thinness, which had made her passionate eyes and down-turning mouth absurd at eleven, was gone now. She was arrestingly beautiful. The color in her cheeks was centred like the color in a picture – it was not a «high» color, but a sort of fluctuating and feverish warmth, so shaded that it seemed at any moment it would recede color and the mobility of her mouth gave a continual impression of flux, of intense life, of passionate vitality – balanced only partially by the sad luxury of her eyes [5, с. 312].

Для досягнення найбільшого ефекту Фіцджеральд використовує повтор. Так, слова *flow*, *passion* та *vitality* зустрічаються двічі; по-різному описується незвичайна усмішка дівчини: *her lips twisted down at the corners when she smiled – down-turning mouth – as she smiled at him – mobility of her mouth*, а слово *gold* повторюється тричі [5, с.315]. Усі ці засоби створюють образ сяючої краси, чогось надзвичайного, унікального.

Індивідуальність цього образу підкреслюється оксюморонним епітетом *beautifully ugly*, порівнянням *like a color in a picture* та вживанням ефекту наростання та кульмінації [5, с.320].

Таким чином, можна стверджувати, що Ф. С. Фіцджеральд створює портретні характеристики героїв своїх творів, застосовуючи різноманітні стилістичні засоби у власній йому манері. Образи творів цього представника американської англomовної літератури ХХ ст. символічні, слова та фрази передають настрої, надії та мрії людей того часу.

Література:

1. Кубрякова Е.С. Язык и знание: На пути получения знаний о языке: Части речи с когнитивной точки зрения. Роль языка в познании мира / Кубрякова Е. С. – М.: Языки словянской культуры, 2004. – 560 с. 2. Лисиченко Л.А. Структура мовної картини світу. Мовознавство / Лисиченко Л.А. – Х., 2004. – № 5-6. – С. 36-41. 3. Розенталь Д. Э., Теленкова М. А. Словарь-справочник лингвистических терминов. Изд. 2-е. / Д. Э. Розенталь, М. А. Теленкова. – М.: Просвещение, 1976. – 543 с. 4. Соляник В.І. Концепт «Людина» як основа антропоцентризму (на матеріалі творів Ф.С. Фіцджеральда). Лінгвістичні дослідження / Соляник В.І. – Харків, 2014. – Випуск 37. – С. 169-171. 5. Fitzgerald, F. Scott. «Selected Short Stories» / F. Scott Fitzgerald. – Moscow : Progres Publishers, 1979. – 357 p.